

A duális felsőfokú képzés alapelvei

1. A duális felsőfokú képzés definíciója

A duális képzés definícióját az Nftv. 108. § 1.a. bekezdése tartalmazza. Eszerint „*duális képzés*: a műszaki, informatika, agrár, természettudomány vagy gazdaságtudományok képzési területen indított gyakorlatigényes alapképzési szakon, illetve e képzési területhez tartozó mesterképzési szakon folytatott képzés azon formája, amelyben a szak - képzési és kimeneti követelményeknek megfelelően meghatározott, teljes idejű, a képzési időszakra, a képzés módszereire, a tanórára, a megszerzett tudás értékelésére egyedi rendelkezéseket tartalmazó - tanterve szerint a gyakorlati képzés a Duális Képzési Tanács által meghatározott keretek között, minősített szervezetnél folyik;”

A duális képzés tehát,

a gyakorlatigényes alapképzési szakon folytatott képzés azon formája, amelyben a szakmailag minősített vállalatoknál folyó gyakorlati képzések tantervi tartalmuknál, struktúrájuknál és a vállalatoknál töltendő, megnövelt óraszámuknál, valamint a megszerzett munkatapasztalatnál fogva növelik a hallgatók szakmai kompetenciáját, vállalati ismereteit és erősítik a kultúráját. Mivel a duális képzés esetében a közreműködő vállalat előre meghatározott módon a felsőoktatási intézmény tananyagához szorosan illeszkedve, formálisan is oktatja a hallgatókat a képzés során. E képzési rendszer segítségével olyan munkaerő kerül ki a felsőoktatásból, amely azonnal, több éves továbbképzés, és további anyagi ráfordítás nélkül képes belépni a munka világába. Ezáltal gyors és hatékony eszköz a minőségi munkaerőhiány kezelésére.

- A képzés szigorú minőségi ellenőrzés mellett zajlik, a gyakorlati képzésben részt vevő szervezet minőségi auditálása folyamatos.
- A részt vevő oktatók erős elméleti és gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, a vállalati szakemberek részvétele a felsőoktatási modulokban ajánlott.
- A duális képzési folyamat előnye, hogy a részt vevő vállalatok közvetlenül elérik a képzésben részt vevő hallgatókat, továbbá az együttműködés alkalmas a hallgatók integrálására a vállalati szervezetbe, kultúrába és folyamatokba.
- A duális képzésben részt vevő hallgató a szorgalmi időszakot a „hagyományos” nappali munkarendű hallgatóval együtt végzi a felsőoktatási intézménynél (intézményi szakasz). Ezt követően részt vesz a vállalati szakaszban történő oktatásban és gyakorlatban. Lehetséges további vállalati gyakorlati idő teljesítése a hallgató számára rendelkezésre álló „szabad” időben a szorgalmi időszak alatt is, a tanrendet és az intézményi jelenlétet nem sértve.
- A vállalatnál eltöltött gyakorlati idő során specifikus szakmai gyakorlati ismereteket és munkavégzési gyakorlatot is szereznek a hallgatók.
- Egész évben, a teljes képzési időre vonatkozóan, az ennek során elvégzett munkáért a hallgatót díjazás illeti, melyet a fogadó vállalat fizet. Mértéke legalább hetente a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) tizenöt százaléka.
- A vállalati gyakorlatok szervezésében részt vevő oktatók, mentorok megfelelő elméleti és gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, illetve képesek a hallgatók szakmai és munkavégzési kultúra terén megvalósuló fejlődését támogatni.

DUÁLIS KÉPZÉSI TANÁCS

- A duális képzési rendszer nyitott; abból kötelezettség nélkül bármikor kiléphet a hallgató és a vállalat is, a munkaszerződés felmondásának vonatkozó törvényi előírásai figyelembe vételével.

A duális felsőfokú képzés időbeosztása:

A felsőoktatási intézmény és a duális képzésben részt vevő vállalat, vagy intézmény „osztózik” a képzés feladatain és a képzési időn: a hallgató által a duális gyakorlatnak helyt adó szervezetnél eltöltött idő el kell, hogy érje az intézményi szakaszok összes idejének legalább 80%-át. Ezt az arányt a teljes képzési időszakra vonatkozóan kell értelmezni, azzal a megkötéssel, hogy minden (indokolt esetben kettő) elméleti szakaszt egy gyakorlati szakasznak kell követnie.

2. A duális felsőfokú képzés jellemzői

Eredmény-kimenet:

1-2 év **gyakorlati tapasztalattal rendelkező** friss diplomás

Kompetenciák, képességek:

- az intézményekben nem oktatott szakmai ismeretek
- adott vállalat(ok)hoz köthető specifikus szakmai ismeretek
- önálló munkavégzési képesség
- csoportos munkavégzési képesség
- fejlett munkavégzési hatékonyság és eredményesség
- vállalati és munkakultúra terén szerzett jártasság

A folyamat jellemzői:

Minőségi:

- A vállalati szakaszban eltöltött ún. vállalati gyakorlat és az intézményi szakaszban tanultak között (a teljes képzési idő vonatkozásában) kapcsolatnak kell lenni, amely függ az adott vállalat munkaerő-piaci igényeitől, az alkalmazott technológiától.
- A vállalatnál eltöltött időszak tartalma négy komponensből tevődik össze:
 - 1/specifikus gyakorlati képzés a vállalkozásnál;
 - 2/ hallgató bevonása konkrét „üzemi” gyakorlati feladatokba;
 - 3/ projekt jellegű munka az önálló munkavégzés képességének megteremtése érdekében;
 - 4/ „puha” készségek és munkakultúra megtanítása.

Jogi-adminisztrációs:

- A duális képzést a felsőoktatási intézménynek a hagyományos felvételi eljárás keretében kell meghirdetni, támaszkodva az együttműködő vállalati bázisra.
- A hallgató a vállalati gyakorlati időszak idejére (preferáltan az intézménybe történő beiratkozás időpontjától a kiiratkozás időpontjáig) munkavégzésre irányuló szerződéses jogviszonyba kerül a vállalattal (pl. hallgatói munkaszerződés).
- A hallgatónak járó juttatást a vállalat fizeti.

A duális felsőfokú képzés felvételi eljárása:

A duális képzési formájú szakokra történő jelentkezés két, egymással párhuzamos szakaszból áll: az állami, általános felvételi eljárásból (mely semmiben nem különbözik a nem-duális szakokra való jelentkezéstől), és egy vállalati felvételi szakaszból. A jelentkező az általános módon benyújtja jelentkezését a – duális formában is meghirdetett – szakra az állami felvételi eljárásban.

A duális felsőfokú képzés minősítési követelményrendszere

A duális felsőfokú képzés indításának és a gyakorlati képzésben részt vevő szervezettel szemben támasztott követelmények általános leírása

I. Képzés indításának feltételei az intézményi oldalról:

A duális képzést indítani, illetve folytatni kívánó intézmény akkreditált felsőoktatási intézmény, amely rendelkezik a duális képzésben érintett alapszak (mesterszak) akkreditációjával.

A szenátusi határozat:

- rendelkezik a szak duális képzési formában indításáról;
- meghatározza, mely – az Nftv. 108. § 1.a. bekezdése szerinti – szakon, mekkora minimális és maximális hallgatói létszámmal (kapacitással) indul a képzés;
- rögzíti, hogy a gyakorlati képzésben részt vevő szervezet által előzetesen kiválasztott jelentkezőket – a pozitív besorolási döntést (ponthatár-húzás), a beiratkozást és a hallgatói kérelmet követően – a felsőoktatási intézmény átsorolja a duális képzési formára.

A szenátusi határozat melléklete:

1. a gyakorlati képzésben részt vevő szervezet – vagy szervezetekkel – kötött **együttműködési megállapodás**, mely:
 - tartalmazza a 230/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet (Kormányrendelet) 16.§-ában foglalt elemeket;
 - időtartama legalább a képzés idejének megfelelő, azzal azonos (vagy határozatlan időre szól);
 - tartalmazza a gyakorlati képzésben részt vevő szervezet jelentkezők felmérésének, kiválasztásának módját, módszerét, időbeli ütemezését azzal, hogy a vállalat legkésőbb a felvételi sorrend-módosítás időpontjáig tájékoztatja a jelentkezőket a kiválasztás eredményéről; valamint arról, hogy megfelel a feltételeknek;
 - rögzíti, hogy a gyakorlati képzésben részt vevő szervezet – a minősítést követően – a tantervben foglaltak szerint részt vesz a hallgató képzésében és értékeli a megszerzett tudást.
2. a gyakorlati képzésben részt vevő szervezettel **közösen elkészített minta-tanrend**, mely szerint:
 - a képzési és kimeneti követelményeknek megfelelően meghatározott tartalommal rendelkezik;
 - a tantervnek az intézményi szakaszra vonatkozó része 90%-ban meg kell egyezzen a „hagyományos” szak tantervének tartalmával, a 10%-os eltérés kizárólag egyes gyakorlati részeknek a vállalati oldalon való kiváltása útján valósulhat meg;
 - bemutatja a megszerzett tudás értékelésére vonatkozó egyedi rendelkezéseket.
3. a vállalat és a hallgató között kötendő **hallgatói munkaszerződés**-minta, amely:
 - tartalmazza a 230/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet 18.§-ában foglalt elemeket;
 - tartalmazza, hogy a díjazást a gyakorlati képzésben részt vevő szervezet fizeti, az nem hárítható át.

Támogató, segítő feladatok a duális képzés kialakítása érdekében:

A felsőoktatási intézmény képzésének anyagai a hagyományos nappali és a duális rendszerű képzések esetén azonosak. Az intézmény (továbbra is) felelős és feladata az adott szak képzési és kimeneti követelményeinek teljesítése, a szakindítási kérelemben szereplő, az akkreditációnak megfelelő képzés biztosítása, az ahhoz kapcsolódó ismeretek átadása, az előadások, gyakorlatok, szemináriumok, stb. megtartása és az ismeretek számonkérése. Így biztosítható a diploma értékének megőrzése, valamint a hagyományos és a duális képzés közötti átjárhatóság.

Ezzel együtt a felsőoktatási intézmény képzése egy bizonyos „alapot” biztosít a partner vállalatoknak, intézményeknek, amelyre azok felépíthetik saját, egyedi képzési tervüket.

Ezen vállalati képzési terv alapvető kritériuma, hogy építsen a felsőoktatási intézmény tantervére, a hallgató tudásának, készségeinek, kompetenciáinak félévről-félévre való felépülésére és így egy folyamatosan fejlődő gyakorlati képzést jelentsen a hallgatóknak. Ugyanakkor a vállalati tanterv rugalmas és képes alkalmazkodni a vállalatok különbségeihez (méret, termékkör, vevői kör, folyamatok, működés stb.), valamint reagál mindazon hiányosságokra, amelyeket a vállalati szereplők a jelenlegi felsőoktatás kapcsán érzékelnek és jeleznek.

1. Alap-feladat:

- nyitottság a munkaerőpiaci szereplők irányába, potenciális duális vállalati partnerek számbavétele, bevonása, tájékoztatások megtétele, egyeztetések lefolytatása

2. Jogi lépések:

- együttműködési megállapodások előkészítése, aláírása
- a hallgató sikeres intézményi felvétele, valamint a vállalattal a hallgatói munkaszerződés aláírása után hallgatói nyilatkozat aláírása, melyben a hallgató beleegyezését adja, hogy a felsőoktatási intézmény a hallgató tanulmányi eredményeiről, előrehaladásáról tájékoztassa az érintett duális partner vállalatot

3. Időbeosztás kialakítása:

- közös időbeosztás kialakítása, rögzítése; majd ennek megfelelően a felsőoktatási intézmény tanév időbeosztásának egységes, vagy eseti módosítása

4. Szabályzatok (pl. TVSZ), utasítások áttekintése, módosítása / kiadása

5. Vállalati tantervek támogatása:

- vállalati tantervek kialakításának szakmai és adminisztrációs támogatása (intézményi és vállalati „oktatók”, szakfelelősök tájékoztatása, együttműködésük elősegítése)
- vállalati tantervek szakmai ellenőrzése, egyeztetése (kapcsolat biztosítása a felsőoktatási intézményben tanultak és a vállalati tanterv között a megfelelő „lépcsőzetes”, fokozatos előrehaladás kialakítása érdekében)

II. A gyakorlati képzésben részt vevő szervezettel, a szervezet részéről a gyakorlati képzésben részt vevő szakemberrel szemben támasztott feltételek:

A gyakorlati képzésben részt vevő szervezetnek meg kell felelnie a 230/2012.(VIII.28.) Kormányrendeletben a gyakorlóléhelyekkel kapcsolatos általános feltételeknek.

1. A gyakorlati képzésben részt vevő szervezetnek meg kell fogalmaznia a duális felsőfokú képzésben való részvételével elérendő célkitűzéseit.
2. A gyakorlati képzésben részt vevő szervezetnek rendelkeznie kell a gyakorlati képzésre vonatkozó képzési tervvel, melynek alapvető kritériuma, hogy építsen a felsőoktatási intézmény tantervére, a hallgató tudásának, készségeinek, kompetenciáinak félélvről-félélvre való felépülésére és így egy folyamatosan fejlődő gyakorlati képzést jelentsen a hallgatóknak.

Ennek megfelelően a gyakorlati képzésben részt vevő szervezet képzési terve tartalmaz:

- elméleti ismereteket /I/,
- a hallgatók tapasztalatainak bővítését célzó gyakorlatokat (konkrét „üzemi” gyakorlati feladatok /II/,
- önálló projekt jellegű munka /III/)
- kompetencia- és készségfejlesztést (pl. vezetési készség, kommunikációs gyakorlat, projektvezetés stb. /IV/);

3. A gyakorlati képzőhelynek ki kell dolgoznia a hallgató értékelésére vonatkozó értékelési kritériumokat.

DUÁLIS KÉPZÉSI TANÁCS

4. A gyakorlati oktatást végző szervezet rendelkezzen vagy gondoskodjon annak megszervezéséről, hogy a gyakorlati munka oktatásához szükséges technológiai kritériumok (gépek, eszközök, berendezések, segédanyagok) rendelkezésre álljanak, továbbá gondoskodjon a hallgatók kompetencia- és készségfejlesztéséről.
5. A **gyakorlati képzésben részt vevő szervezetnek** önértékelés keretében adatokat kell szolgáltatnia a DKT felé a képzéssel és a képzésben részt vevő szakemberekkel kapcsolatban, akikkel szemben elvárás, hogy az adott szakhoz kapcsolódóan releváns végzettséggel, szakmai és elméleti ismeretekkel rendelkezzenek. Önéletrajz csatolása szükséges.
6. Az önértékelést követően a Duális Képzési Tanács folyamatos (képzőhelyenként kétfévente) minőségi ellenőrzést végez a gyakorlati képzés megvalósulásáról szaktanácsadók által.